

## Zlo v službi politike

Cesar se je bilo bati, se je zgodilo: Oberdana Sallustra, ravnatelj argentinske družbe FIAT-CONCORD, so ugrabitelji in ječarji ustrelili, tik preden je vdrla policija v vilo, kjer so ga imeli zaprtega. Nato so pobegnili. Policija je prijela le neko žensko, ki je bila z ugrabitelji in ni utegnila več pobegniti.

Kot znano, so ugrabitelji zahtevali kot odkupnino za Sallustra, da mora argentinska vlada izpustiti določeno število političnih jetnikov, njihovih pristašev, in plačati milijon dolarjev. Družba FIAT se je hotela pogajati z ugrabitelji, toda argentinski predsednik Lanusse je pogajanja odklonil in jih prepovedal tudi drugim, rekoč, da se država z zločinci ne pogaja. In imel je prav. Teško si je predstavljati, kam bi prišli, če bi se ustanove, kot je država, ki imajo nalogo braniti red in pravico, spuščale v pogajanja z najhujšimi hudodelci, z ljudmi, ki so sposobni ugrabiti in hladnokrvno umoriti popolnoma nedolžne ljudi. Izgubile bi ves ugled in zaupanje državljanov, ki bi se čutili na milost in nemilost izročeni zločincem. Z odkupovanjem ugrabljenih bi dajala država celó potuho zločincem, ker bi jim dokazala, da se zločin izplača, da je donosen, kakor je nemška vlada to dokazala arabskim ugrabiteljem nemškega potniškega letala v Adenu, ko jim je izplačala bajno vsoto. S tem se je v očeh poštene javnosti omadeževala.

Clovek se mora spričo tega, kar se je zgodilo zdaj v Argentini, in spričo marsičesa, kar se dogaja v zadnjem času tudi v Italiji in še marsikje, nujno vprašati, kakšen neki bi bil novi red, kakšna bi bila revolucija, ki jo ti »tupamarosi«, pripadniki »ljudske revolucionarne vojske« ali kakor se že imenujejo, radi vsilili ljudem. To bi bil red, ki bi ga diktilo zlo. Takega reda, take revolucije zla si ne morejo želeli tisti, ki so dejansko zatirani in že vedo, kaj pomeni vladanje zla, vladanje nasilja. Za »revolucionarno« politično idejo, ki je postavila v svojo službo najogabnejše zlo, se lahko navdušujejo le perverznejši, psihično in moralno degenerirani sinovi bogatašev in zatiralcev, ljudje, ki iščejo užitek le še v političnem zločinu in v skrivalnici z oblastmi.

## PREDSEDNIK VLADE SPREJEL ODPOSANSTVO SLOVENSKE SKUPNOSTI

V ponedeljek, 10. t.m., je bil na obisku v Trstu predsednik rimske vlade poslanec Giulio Andreotti, ki je med drugim imel volilno zborovanje v neki kino dvorani, s čimer je tržaška Kršč. demokracija tudi uradno odprla svojo volilno kampanjo. Predsednik vlade se je seznanil predvsem s tržaško gospodarsko problematiko, ki so mu jo prikazali politični tajnik Kršč. demokracije v Trstu Coloni, župan Spaccini in predstavniki drugih ustanov.

Na volilnem zborovanju sta govornika predstavila politični tajnik Coloni ter podtajnik v ministrstvu za zunanjo trgovino Belci, ki je ponovno kandidat KD za poslansko zbornico. Oba sta v svojih govorih omenila tudi prisotnost slovenske narodnostne skupnosti v teh krajih ter poudarila, da pomeni ta prisotnost dejavnik bogatenja celotnega prebivalstva, ki tudi veliko prispeva v udržitvi in poglobitvi dobrih odnosov med dvema sosednjima državama in njunimi narodi.

Prisotnost Slovencev na Tržaškem je dalje prišla do izraza na srečanju med predsednikom vlade in odposlanstvom Slovenske skupnosti. Ta je namreč smatrala za svojo dolžnost, da ob obisku državnika, ki je odgovoren za izvršno oblast v Italiji, ponovno opozori na vrsto vprašanj, ki pobleže zanimajo življenje in razvoj celotne slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini in jih je treba čimprej pravično urediti. Naše dežele namreč ne tarejo samo problemi izrazito gospodarskega značaja, temveč obstaja tudi cela vrsta družbenih vprašanj, med katerimi prav gotovo zavzema eno glavnih mest problem celovite in pravične rešitve položaja slovenske manjšine ter zagotovitve njene dejanske enakopravnosti z večinskim narodom. Namen srečanja s poslancem Andreottijem je bil torej v polnem skladu s prizadevanjem celotne manjšine, kot je bilo prišlo do izraza ob obisku slovenskega odposlanstva pri prejšnjem ministrskem predsedniku Colombu decembra lanskega leta. Vsebinsko razgovora s predsednikom vlade je razvidna iz uradnega sporočila Slovenske skupnosti, ki se takole glasi:

»Dne 12. t.m. se je zbral na redni tedenski

seji Izvršni odbor Slovenske skupnosti. Politični tajnik Štoka je poročal o razgovoru, ki sta ga imela skupno s članom izvršnega odbora Legišo z ministrskim predsednikom Andreottijem med njegovim ponedeljkovim obiskom v Trstu. Predstavnika Slovenske skupnosti sta ob tej priložnosti, v okviru političnega prizadevanja, da bi se predvsem izvršna oblast stalno soočala s problematiko slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, opozorila ministrskega predsednika na vse dosedanje delo Slovenske skupnosti in celotne slovenske manjšine za rešitev in ureditev njenih odprtih vprašanj. Do srečanja s poslancem Andreottijem je prišlo na prošnjo Slovenske skupnosti.

Delegacija Slovenske skupnosti je predsednika vlade spomnila na obisk, ki so ga bili lani decembra opravili predstavniki celotne manjšine pri njegovem predhodniku poslancu Colombu, ko mu je bilo natančno obrazloženo stanje Slovencev v Italiji. Tajnik in član izvršnega odbora Slovenske skupnosti sta izročila predsedniku Andreottiju posebno pismo, v katerem so kratko povzete bistvene zahteve iz znane skupne spomenice Slovencev, ter ga zlasti opozorila na zakonski predlog, ki ga je Slovenska skupnost skupno z goriško in tržaško Slovensko demokrasko zvezo predstavila v jeseni v obliki peticije parlamentu ter marca letos deželnemu svetu Furlanije-Julijske krajine. V pismu je zlasti poudarjeno različno ravnanje s pripadniki slovenske manjšine glede na njihovo pokrajinsko pristojnost, kar je v nasprotju tudi z ustavnimi določili, ki so sad odporiškega gibanja, h kateremu so Slovenci v Italiji ogromno prispevali. Obžalovanja je dalje vredno, da so še vedno v veljavi določeni fašistični zakoni, ki predstavljajo grobo žalitev in diskriminacijo za slovensko manjšino. V jismu je končno rečeno, da so bili v zadnjem času storjeni določeni koraki v konkretnem reševanju slovenskih vprašanj, vendar pa mora država čimprej poskrbeti za globalno zakonsko zaščito slovenske narodne skupnosti. To zahteva interes miru v naših krajih in je hkrati prvi pogoj za dobre sosedske odnose ter miroljubno sožitje med dvema narodnostima. Zaradi tega je treba tudi odločno zavrniti vsak poskus, da bi se kolo zgodovine obrnilo nazaj.

Predsednik vlade je vzel na znanje zgornja izvajanja ter dejal, da mu je problematika slovenske manjšine znana tudi po tem, kar je slovensko odposlanstvo imelo priložnost obrazložiti bivšemu predsedniku Colombu. Smernice, ki so bile tedaj nakazane, veljajo tudi za sedanjo vlado. Izrazil je obžalovanje, da še ni bil sprejet zakon o popolni ureditvi slovenske šole in je zagotovil, da bo to prva skrb bodočega parlamenta in vlade.

## Kmalu nov imenik koroških dvojezičnih krajev

Kakor poroča slovenski koroški tisk, bo pri založbi Obzorja v Mariboru v kratkem izšla nova publikacija o dvojezičnih krajevnih imenih na Koroškem, in sicer brošura z naslovom »Koroška-Kärnten«, ki obsega imenik slovenskih in nemških krajevnih imen, poleg tega pa še karto južne Koroške, prav tako z navedbo krajevnih imen v obeh jezikih.

Publikacijo je pripravil prof. dr. Vladimir Kle-

menič v sodelovanju s predstavniki koroških Slovencev ter strokovnjaki v Sloveniji.

Pobuda je vsekakor pomembna in zelo koristna, saj iz dneva v dan opažamo, da tudi izobraženi Slovenci ne poznajo več izvornih slovenskih oblik krajev na Koroškem in uporabljajo, tudi zaradi popolne odsotnosti dvojezičnih krajevnih cestnih tabel, le nemške oblike.

## RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 16. aprila, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Klavirske skladbe. 10.15 Poslušali boste. 11.15 »Volk iz pravljice«. Radijska pravljica, napisal Mirolav Košuta. RO, vodi Lojzka Lombarjeva. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 N. Gogolji: »Plasč«. Novela. Dramatizacija in režija Balbine Baranovič Battellino. RO. 16.45 Orkestri in zbori lahke glasbe. 17.30 Sport in glasba. 18.30 Popoldanski koncert. 19.15 Semeni plošč. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 17. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »V tekstilni tovarni«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. Pripravlja Danilo Lovrečič. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev). 18.50 Slavni solisti. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Sportna tribuna. 20.30 Slovenski razgledi: Sopr. Vanda Gerlovič in pianistka Zdenka Lukec izvajata samospeve A. Lajovica. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 18. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Igrata Mister Saxman in pianist Ronnie Aldrich. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. Zagrebški kvartet. 19.00 Glasbena beležnica. 19.10 »Juš Kozak«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.30 Christoph Willibald Gluck: »Orfej in Evridika«, tragična opera v 3 dej. V odmoru (21.05) Pogled za kulise (Dušan Pertot). 22.25 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 19. aprila: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); »Ritmične vaje«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Slovaški komorni zbor. 19.15 Higiiena in zdravje. 19.25 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.30 Simfonični orkester. Sodeluje violinist Uto Ughi. V odmoru (21.25) Za vašo knjižno polico. 22.20 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 20. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Umetniki in občinstvo, pripravlja Dušan Pertot. 19.10 Zgodovina italijanskih političnih strank. 19.25 Pisani balončki, radijski tednik. Pripravlja Krasulja Simoni. 20.00 Sport. 20.30 Henrik Ibsen: »Ko se mrtveci zbudimo«. Igra v treh dejanjih. Režira Jože Peterlin. 22.25 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 21. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Kukavica je zapela«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. Pripravlja Dušan Pertot. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Sodobni slovenski skladatelji. Danilo Svara: Fantazija za oboo in klavir; Dodekafonija 3, koncertantni duo za flavto in klavičembalo. Izvajajo: oboist Drago Golob, pianist Aci Bertoncclj, flavtist Miloš Pahor in klavičembalistka D. Slama. 19.10 »Angela Rakar«, (Lelja Rehar). 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.30 Gospodarstvo in delo. 20.50 Koncert operne glasbe. 21.35 Plesi z vsega sveta. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 22. aprila, ob: 7.00 Koledar. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Tenorist Santo Rosolen, pri klavirju Lorenzo Baldini. 18.45 Orkester proti orkestru. 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve na Repentabru. 19.40 Revija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.50 Tončka Curk: »Smrt Pavla Rostosa«. Režira Stana Kopitarjeva. 21.30 Vabilo na ples. 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

## Pogovor na Dunaju - korak k stalnejšim stikom?

Prejšnji četrtek, 6. t.m., je avstrijski kancler Kreisky sprejel delegacijo koroških Slovencev, ki sta jo vodila predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler, prisoten pa je bil tudi koroški deželni glavah Hans Sima.

Avstrijski kancler je slovenskim predstavnikom sporočil, da bodo še letos namestili dvojezične napise v 205 krajih, vendar koroški Slovenci temu načrtu nasprotujejo, ker se ne ozira na določbe 7. člena državne pogodbe, marveč se naslanja na rezultate ljudskega štetja iz leta 1961. Napise naj bi namreč postavili v vseh tistih krajih, kjer je takrat živelo vsaj 20 odst. slovenskega prebivalstva. Slovenci na Koroškem pa se sklicujejo na 7. člen državne pogodbe, ki določa, da bodo dvojezične krajevne table nameščene povsod tam, kjer prebiva narodnostno mešano prebivalstvo. Nekaterim nemškimi nacionalističnim krogom je tudi prej omenjeni odstotek previsok in zahtevajo, naj bi ga zvišali na 30 odst., o načrtu zvezne vlade za postavitev dvojezičnih tabel pa trdijo, da pomeni »nevaren korak k slovenizaciji obmejnega področja«.

Zadnje »mazaške« akcije, do katerih je prišlo v Dobrli vasi prav v dneh seminarja mladinske sekcije FUEV so ponovno dokazale, da se slovenska mladina na Koroškem ne zadovoljuje več samo z besedami in obljubami, marveč zahteva čimprejšnji začetek stvarnega reševanja manjšinskih problemov (omenili bi le vprašanje uporabe slovenščine v javnih uradih, gradnjo poslopja slovenske gimnazije v Celovcu in zelo pereče vprašanje osnovnega šolstva, ki v obliki in vsebini, kot se kaže danes, le še pripomore k hitrejšemu ponemčevanju). V isti noči so se v Dobrli vasi pojavili tudi napisi kot n.p.r. »Sima — se bojite nacistov«, »205 napisov je farsa« itd. Kritično stališče do načrta zvezne avstrijske vlade o postavitvi dvojezičnih tabel je zavzel tudi Klub koroških študentov na Dunaju.

Kljub dejstvu, da na dunajskem pogovoru ni prišlo do enotnih pogledov ob vprašanju dvojezičnih napisov, pomeni ta sestanek določen premik. Kancler Kreisky je namreč sprejel predlog predstavnikov koroških Slo-

vencev, da bi ustanovili stalni »odbor za zvezo«, v katerem bi bili zastopniki zvezne avstrijske vlade, koroške deželne vlade in obeh slovenskih organizacij, njegova naloga pa bi bila obravnavanje vseh vprašanj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, vendar je pripomnil, da mora o tem še predhodno obvestiti svojo vlado. V kratkem bo obiskal Dunaj predsednik jugoslovanske vlade Džemal Bijedić in vse kaže, da bo kmalu prišel na obisk v Slovenijo koroški deželni glavah Sima, zato bi še enkrat spomnili tudi na stališče slovenske vlade, po katerem mora Avstrija Slovincem na Koroškem priznati iste pravice kot jih zahteva za nemško manjšino na Južnem Tirolskem.

## NEKOLIKO ŠTEVILK O CEPLJENJU PROTI ČRNIM KOZAM

Kakor poročajo, je Jugoslavija ob sedanji epidemiji črnih koz dobila brezplačno naslednje količine cepiva proti tej nevarni bolezni: svetovna zdravstvena organizacija je poslala 500.000 doz cepiva, Albanija 200.000, Bolgarija 600.000, Francija 225.000, Grčija 300.000 doz, Nizozemska 250.000, Kitajska 3.500.000, DR Nemčija 60.000, ZR Nemčija 125.000, ZDA 3.251.000 doz, ZSSR 3.000.000 in Švica 2 milijona 325.000 doz cepiva, Sovjetska zveza pa je poleg tega poslala še 2000 doz posebnega cepiva, imenovanega hiperimuni gamaglobulin. Število doz cepiva, ki ga je Jugoslavija v tujini kupila, pa znaša 10 milijonov.

V Sloveniji so do vključno 7. aprila cepili 1.460.719 prebivalcev, na kontrolo uspešnosti cepljenja pa je prišlo 312.395 ljudi.

Glede na dejstvo, da je cepljenje v Jugoslaviji obvezno za vse prebivalstvo in da pri določenem odstotku ljudi ne bo uspelo, tako da ga bodo morali ponoviti, je gotovo, da bodo ogromno večino razpoložljivega cepiva že v bližnji bodočnosti tudi porabili.

## VOLITVE BODO ODLOČILE ŽENSKO?

Pri parlamentarnih volitvah v Italiji 7. maja bo imelo volivno pravico 19,5 milijonov žensk in 17,5 milijonov moških. Torej bodo izid volitev dejansko odločile ženske, če se bodo v enaki meri poslužile svoje volivne pravice kot moški.

## Novo vodstvo SZDL na Hrvaškem

Prejšnji teden so ob zaključku zasedanja republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Hrvatske, na katerem so obširno razpravljali o trenutnem političnem položaju v tej republici, izvolili novo vodstvo, ki ga sestavljajo nova in doslej nezna imena. Predsednik te organizacije je postal dr. Ivo Margan, po poklicu zdravnik in istočasno član hrvaške vlade. Ob volitvah novega vodstva je prišlo do majhnega zapleta, ker je skupina predstavnikov karlovškokordunskega območja nasprotovala kandidaturi Milana Beslača, Nete Slamnik in Mirka Madjora, ki so po njihovem mnenju v obdobju pred 21. sejo ZKJ podpirali nacionalistične težnje, vendar so bili ob glasovanju vsi trije izvoljeni.

Iste dni so izključili iz Zveze komunistov Božidara Novaka, nekdanjega direktorja časopisnega podjetja »Vjesnik«; obtožili so ga, da je dopuščal, da so tudi k temu časopisu prodrli ljudje, ki so podpihovali nacionalno

sovraštvo. Sporočili so tudi, da se bo sodna obravnava proti nekdanjim študentskim voditeljem začela predvidoma julija letos, zoper skupino iz Maticе Hrvatske pa jeseni, po končanih počitnicah. Medtem so v vseh visokošolskih središčih na Hrvaškem že izvolili nova vodstva Zveze študentov, razen v Osijeku in Zagrebu, kjer sta bili v preteklem obdobju glavni postojanki nacionalnega gibanja med študenti.

## POTRES V PERZIJI

V ponedeljek zjutraj je močan potres najvišje stopnje stresel južne perzijske pokrajine okoli mest Quir in Shiraz. Po prvem katastrofalnem sunku je sledilo v naslednjih štiriindvajsetih urah še tisoč manjših potresnih sunkov. Zemeljske plasti so kar valovale. Porušeni je 45 naseljenih krajev. Računajo na 4000 žrtev. Izkopavanja izpod ruševin se še nadaljujejo in se oblasti bojijo, da bo število žrtev še narastlo.

## Zakaj se slovenski kmečki panti niso posrečili?

V Sloveniji pripravljajo velike slovesnosti za 400-letnico slovenskega kmečkega punta l. 1572-73, pri katerem so krepko sodelovali tudi Kajkavci na sosednem Hrvaškem. Toda medtem ko je zajel punt večji del Slovenije, je bil na Hrvaškem omejen samo na obrobno kajkavsko pokrajino, ki se je čutila po svojem narečju in legi vedno tesno povezana s Slovenci. Težišče upora je bilo vsekar na slovenskem Štajerskem, kjer so se odvijali glavni dogodki izredno krvavega in dramatičnega boja med kmeti in plemstvom.

Slovenski kmečki upori, največji in najzgodnejši v Evropi, tako da se je po mnenju nemških in drugih zgodovinarjev »kuga« kmečkih uporov ravno iz slovenskih dežel razširila po zahodnem delu srednje Evrope, so še sorazmerno slabo raziskani. Temu je kriva miselnost zgodovinarjev prejšnjih generacij, ki niso imeli dosti čuta in razumevanja za upore »socialnega« značaja. Kmečki upori so jim bili premalo romantični, premalo »politični« in nacionalni, ker so menili, da so bili nosilci političnih in nacionalnih teženj v tistih časih le vladarji in plemiči. Zato so navadno prikazovali plemiče v romantični luči, kot edine, ki so imeli politične ideje, z njimi razgibavali narode, predstavljali njihove težnje in »ustvarjali zgodovino«, kmečki upori pa so jih spravljali v zadrego. Spregledali so, da je bila v slovenskih kmečkih uporih zapopadna močna, izvirna politična misel, ne le po osvoboditvi izpod plemiškega jarma, ampak tudi po kmečki državi, to je po taki državi, v kateri bi v glavnem odločali kmetje, in po narodni svobodi in enakopravnosti. Zanimivo je, da so ta »nacionalni« značaj kmečkih uporov prej pogruntali tujci kot slovenski zgodovinarji. Tako je že l. 1515, v letu upora, nastala nemška pesem »Der Aufstand der Krainischen Bauern« (krainischen - slovenskih!, ki jo je nedavno (1971) ponovno objavil avstrijski etnograf Leopold Schmidt v svoji zbirki »Historische Volkslieder aus Österreich vom 15. bis zum 19. Jahrhundert« (Zgodovinske ljudske pesmi iz Avstrije od 15. do 19. stol.) Pesem ima šest kitic. Prva se je glasila:

Hört wunder zue! der baurn unruet!  
tet sich so sehr auss praiten,  
in kurzer zeit zu krieg und streit  
kam maniger her von weitem,  
auss irer gmain teten sie schrein:  
stara pravda!  
ain ieder woit sich rechen,  
seins herren guet nun schwechen:  
leukhup, leukhup, leukhup, leukhup woga  
gmajnal!»

mit gmainem rat si kamen dar  
für gschlösser, markt, das ist war.  
V slovenskem (nerimanem) prevodu:

Poslušajte čudo! Kmečki upor  
se je tako zelo razširil,  
v kratkem času za vojno in boj  
je prispel marsikdo od daleč,  
iz svojega občestva so vpili:  
stara pravda!

Vsak se je hotel maščevati  
in svojega gospoda premoženje oškodo-  
vati:  
le vkup, le vkup, le vkup, le vkup uboga  
gmajnal!

S skupnim sklepom so prišli  
nad gradove, trge, to je resnica.

Še neznani nemški avtor pesmi (morda je bil tudi slovenskega, a meščanskega ali

plemiškega rodu, ker je za Nemca preveč dobro zapisal slovenske besede, 35 let pred prvo Trubarjevo knjigo, in jih gotovo tudi razumel), je torej postal pozoren na slovenstvo upornikov (»Krainischen Bauern« — slovenskih kmetov!), na njihove slovenske bojne klice: »Stara pravda!« in »Le vkup, le vkup uboga gmajnal!« Ta drugi bojni klic je jasno razumljiv: pozival je v boj uboga sosese, preproste, »gmajnske ljudi«, kot še danes pravijo na Štajerskem. Manj jasen je prvi: »Stara pravda!« Nedavno so ga zgodovinarji razlagali tako, da so kmetje hoteli, naj se spet uvedejo prejšnje, manjše dajatve graščakom. Toda to je po kritični presoji zelo malo verjetno, kajti kmetje, ki so zgrabili za orožje in šli v boj nad graščaka in celo nad deželne oblastnike ter vojaške poveljnike z njihovimi dobro izvežbanimi, iz poklicnih vojakov sestavljenimi vojskami, ki so bile sicer določene za boj proti Turkom, ter se dali rajši pobiti, kakor da bi se vdali, pač niso imeli v mislih samo nekoliko zmanjšanih dajatev. Stara pravda jim je morala pomeniti veliko več, nekaj, za kar je bilo vredno tvegati boj proti dobro oboroženim plemičem in četam, neko veliko politično in socialno idejo ali hrepenenje. Stara pravda — to je bil še živ spomin na stare čase, ko je bil slovenski kmet svoboden; ko še ni imel graščakov nad seboj; ko je kot svobodnjak, kosez, sam odločal o svojem življenju, premoženju in o vladi v deželi. V izrazu »stara pravda« zveni spomin na ustoličevanje karantanskih knezov na Gosposvetskem polju,



črneh koz? Pej glih zastran koz de be se cepu! Meni koze niso nardile neč slabga. Rajše be se cepu pruti sivem uaslam, ke zastran njih sm se pej večkrat jezui. Pruti uaslam viš, be mogli najt ano cepivo, ne pruti kozam.

— Ma dej, dej Mihec, ne stoj bet taku za bit. Tu je ana bolezen, ke jo je prnesu z Meke tam dol u Arabiji an mohamedanc ke je šou dol na božjo pot. Jn kadar je pršu nazaj, je prnesu te črne koze...

— Ma sej be ga bli lahko ustauli na konfini. Kadar so vidli financarji, de jema tiste koze...

— Dragi moj, tiste črne koze su ku ani bacili al virusi jn so taku strašno majhni, de jeh noben financar ne najde. Jn pole je u Jugoslaviji zbolelo kej jest znam kolko ledi jn ani so tudi umrli. Tle ni neč za se špasat. Jn taku so začeli cepet ledi pruti tej bolezn. Jn so tudi zaprli konfin jn prepovedali hodet gor jn dol, zatu de ne be prnesli tu bolezen še h nam. Jn grejo čez konfin lahko samo tisti, ke so cepljeni.

— A, ma jest sm vidu ane douge vrste, ke so čakali ure jn ure. Meni se zdi de je blo glih pred praznikami.

— Ja, ja. So jemeli vsi veliko silo za se cepet; zatu de bojo šli za praznike u Jugosla-

na pravdo (pravico in svobodo), ki so jo ti s prisego in z zamahi meča na vse štiri strani sveta obljubili varovati. In l. 1515 so mnogi še nedvomno verjeli v mit o spečem kralju Matjažu, ki bo prišel nekoč osvobodit svoje slovensko ljudstvo, nakar da bodo nastali zlati časi.

(Konec prihodnjič) E. Z.

—o—

### Pisma uredništvu:

#### TABLE NA VIDNO MESTO!

Sem dolgoletni bralec Novega lista. V predzadnji številki sem prebral vest, da so postavili dvojezične cestne znake na pokrajinskih cestah, ki spadajo pod občino Devin - Nabrežina. Niso pa nameščeni še ob cesti, ki pelje iz Trsta skozi Prosek proti Sv. Križu, kjer je v začetku vasi napis samo v italijanskem jeziku - S. CROCE. Pravijo, da leži na sedežu pokrajinske cestne uprave že več mesecev tabla z imenom Sv. Križa v slovenskem in italijanskem jeziku. Naši predstavniki bi se morali kaj več pozanimati v zvezi s tem vprašanjem, glede na dejstvo, da je tržaška občina v vasi Sv. Križ že postavila dva cestna znaka v italijanskem in slovenskem jeziku. Znaka sta torej dvojezična, vendar se nahajata skoraj v vasi in se ju ne vidi z glavne ceste.

Ne zamerite mojemu pismu in hvala za objavo.  
Vaščan D. R.

Kot smo se sami prepričali, ima naš bravec prav. Pričakujemo, da bo pokrajinska uprava čimprej poskrbela za ureditev tega vprašanja, kot je že bila naredila za področje devinsko-nabrežinske občine. (Ur.)

— Ben Mihec, si se cepu ti?

— Jest? Zakaj? Sej sm se vre anbot, ke sm biu še majhen.

— Ma ne tisto; tisto ne velà neč. Zdej, zdej se moreš cepet zastran črneh koz.

— Zastran kašneh

vijo. Kej češ, danes zaprt konfin je tle za nas huda reč. Kam bi Tržačani hodili po mesu, po benzino jn jest piščance? Dosti od njem so te črne koze prou frderbale praznike, ke niso mogli črez.

— Ma alora co se cepli bol zastran benzine ku zastran koz?

— Reči koker češ, ma tudi ti se boš mogu cepet, če boš tou jet črez.

— A, jest nimam sile, zatu ke nimam avta. Jn pole za praznike je narbol gvišno bet doma. Zatu ke glih za praznike se zgodi na cestah narveč nesreč. Kej nisi brau, de je blo za Velikonuč u celi Italiji aneh stupetdeset mrtveh in jn ne znam kolko taužent ranjenih. Tu je ku de be bla vojska! Tudi u cajti vojske so poročali: »na balkanski fronti je vadlo osemdeset ledi, studvajset ledi,« koker je naneslo. Jn zdej, kadar pasajo prazniki glih taku poročajo, kolko mrtveh je blo za praznike. Zatu jest ostanem za praznike levu doma jn gledam televižjon, de se kej zobrazem.

— Skori de jemaš prou. Ma jest rečem, de be mogla tudi vlada kaj naredet pruti tem nesrečam jn karambolam. Sej ni človek več gvišen jet na cestu!

— Bo, bo, ne se bat. Zdaj bojo hmali volitve jn nova vlada bo vse zrihtala. Tudi penzjone bojo zvišali...

— Tisto je res. Vsaki bot, kadar so volitve, se zmislejo tudi na penzjoniste jn jem oblubejo bulše penzjone. Jn pole špetale, ceste, protosinkrotrone jn vse sorte. Buhvari če ne be blo volitev, ke nam dajo vsaj namalo upanja.

— Ben videš. Jest te zdaj pestim jn se grem namalo duhovno prpraulat na volitve. Grem brat plakate, de bom znou, kaku volt.

— Nečko bežji!

## Črne koze, cepljenje in »plebiscit«

Epidemija črnih koz v južnem delu Jugoslavije, ki pa grozi doseči tudi sever, je močno razredčila promet na meji, posebno za velikonočne praznike, ko je mnogo Tržačanov in Goričanov po tradiciji odhajalo na izlete v sosedno Slovenijo, Istro itd. Tik pred prazniki je stopil v veljavo ukrep, da morajo biti vsi cepljeni, ki se hočejo podati v Jugoslavijo, in že prvi dan, na velikonočni petek, se je napravila pred higienskimi uradom v Trstu več sto metrov dolga vrsta ljudi, ki so hoteli biti cepljeni. V naslednjih dneh in to cel teden, celo med velikonočnimi prazniki, se je vrsta podaljšala na dolžino enega kilometra, čeprav so začeli cepiti tudi v občinskih ambulanzah v raznih mestnih delih in v okolici. Dozdaj je cepljena že velika večina Tržačanov. Tu se je pokazalo, kakšna je zainteresiranost Tržačanov za promet z zaledjem, s Slovenijo in sosednimi jugoslovanskimi področji, kajti cepljenje sploh ni bilo obvezno. Nekateri šovinisti so skušali vse skupaj odpraviti z geslom, da gre Tržačanom le za to, da bi se lahko vozili po bencin in nakupovat v Sežano. Nedvomno jim gre tudi za take materialne koristi, a mnogim tudi za kaj drugega, za navezanost na ljudi in kraje na oni strani. Oboje pa dokazuje, da Trst in zaledje ne moreta shajati eden brez drugega. To je bil pravi, nesentimentalni plebiscit.

Zdaj, ko je ogromna večina ljudi na obeh straneh meje cepljena in razpolagajo s potrebnimi potrdili, se promet na meji počasi normalizira. Za tiste, ki gredo čez s potnim listom, je potrebno mednarodno potrdilo o cepljenju (rumena knjižica), za tiste, ki gredo na ono stran s prepustnico, pa navadno potrdilo. Isto velja za prebivavstvo na oni strani meje. V Trstu sta napravila na vse velik vtis naglica in organiziranost, s katerima so oblasti v Sloveniji izvedle v najkrajšem času splošno cepljenje prebivavstva. Spet en-

krat se je pokazala slovenska učinkovitost. Tokrat je, upajmo, odločila, da se epidemija črnih koz ne bo razširila do naših krajev.

—o—

Štivan

### ZADNJA POT KARLA PERICA

V soboto, 8. t.m., je velika množica Štivančanov in prebivalcev okoliških vasi pospremila na zadnjo pot na štivansko pokopališče domačina Karla Perica. Dan prej ga je zadel srčni napad in zaman je bilo vse prizadevanje osebja tržiške bolnišnice, kamor so ga nemudoma odpeljali.

Pokojnik je bil zaradi svoje resnosti, skromnosti in narodne zavednosti zelo priljubljen med vaščani. Svojo narodno zavednost je tudi »plačal« v času druge svetovne vojne, ko je moral na osemnajstmesečno prisilno delo v Nemčijo, v Beratzhausen na Bavarskem. Komaj dve leti je užival zasluženi pokoj, po petintridesetletnem delovnem razmer-

ju v tržiški kemični tovarni Solvay, vendar ni ostal križem rok: preuredil si je lično hišico, opravil pa je tudi cerkovniško službo vestno in v veliko zadovoljstvo vseh vaščanov. Bil je zelo aktiven član Vaškega odbora in je z velikim narodnim čutom, v katerem je vzgojil sina Daribora in hčerko Lilijano spremljal vsa kulturna dogajanja ter prisostvoval vsem prireditvam domačih prosvetnih organizacij.

V njegov spomin se klanjata kulturni krožek »Devin-Štivan« in Vaški odbor, ki ob enem izrekata globoko sožalje pokojnikov družini.

L. K.

—o—

### ČESTITAMO!

Naš sovaščan g. Lambert Pertot iz Nabrežine je obhajal dne 5. t.m. v polnem zdravju svojo 85-letnico rojstva. Prijatelji iz Nabrežine mu k tej častitljivi obletnici iskreno čestitajo ter mu iz srca želijo, naj ga ljubi Bog ohrani pri čvrstem zdravju še mnogo let!

Svojemu zvestemu naročniku k častitljivemu jubileju iskreno čestita tudi Novi list.

## Kaj sodijo severnjaki o našem turizmu

V petek, 31. marca, se je zaključilo enomesečno propagandno potovanje, ki ga je opravila posebna skupina turističnih izvedencev iz dežele Furlanije-Juljske krajine po Avstriji, Zahodni Nemčiji, Nizozemski, Belgiji, Franciji in Luksemburgu. Skupino izvedencev so sestavljali Lucijan Kocman, tolmač pri turistični ustanovi iz Sosljana, ki je hkrati predstavljal tržaško pokrajino, gđc. Lucia Maricchio, uslužbenka pri turistični ustanovi v Gradežu in predstavnica goriške pokrajine, ter Helmut Schgaguler, tolmač turistične ustanove v Lignanu in predstavnik videmske pokrajine.

Izvedenci so potovali z avtobusom tržaške turistične ustanove, ki ga je zelo spretno

in požrtvovalno vozil na več kot 5 tisoč km dolgi poti Josip Guštin iz Trsta. Ob tej priložnosti so obiskali 205 večjih potovalnih agencij, uredništva turističnih listov, urade državne ustanove za turizem ENIT, ki so po raznih tujih mestih in so neposredno odvisni od italijanskega ministrstva za tujski promet. Prisostvovali so tudi slavnostnemu odprtju »14. Salona turizma«, ki je bilo 18. marca v Bruslju.

Namen tega potovanja je bil navezati tesne stike s specializiranimi ustanovami v industrijskih deželah severne in zahodne Evrope, ki odločajo o programih letovanja svojih prebivalcev, ter jim prikazali lepote dežele Furlanije-Juljske krajine. V ta namen so povsod razdelili najnovejši turistični propagandni material, seznanili ustanove s cenami hotelskih uslug v letošnji sezoni in nudili potrebna pojasnila v zvezi z značilnostmi posameznih krajev, novimi dosežki v prejšnjem letu in s splošnim gospodarskim položajem v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Obiska so bili vsepovsod veseli in so odposlanstvo dobresedno »zasuli« z najrazličnejšimi vprašanji. Veliko je bilo pripomb, kar zadeva slabe in neposredne železniške povezave med deželo Furlanijo-Juljsko krajino z Münchenom, glavnim mestom Bavarske, neuskaljenost urnikov turističnih uradov in trgovin (dejansko je v naši deželi težko najti dva turistična urada, ki bi imela enak urnik). Slišati je bilo še posebne pripombe za Trst: turisti, ki s svojimi avtomobili potujejo skozi naše mesto na Balkan, se težko znajdejo, ker so vsa imena večjih jugoslovanskih mest na vseh cestnih tablah na Tržaškem le v italijanski in ne tudi v izvirni obliki. Zato bi bil čas, da se ta problem tako uredi, kot ustreza potrebam razvoja turizma in tudi pravičnosti.

Potovanje je povsem uspelo in se je jasno pokazal njegov daljnoročni pomen. Treba pa je predvsem težiti k temu, da se nakazane hibe in pomanjkljivosti v tukajšnji turistični dejavnosti odpravijo, če ne zaradi drugega tudi zato, da prihodnje leto naši predstavniki ne bodo slišali vedno istih pripomb in očitkov.

L. K.

### Prosek-Kontovel

## Proseška igralska skupina v Selah na Koroškem

V soboto 8. in v nedeljo 9. aprila je amaterski oder Prosek - Kontovel gostoval z veselejšo v treh dejanjih »Klopčič« avtorja Petra Budaka v Selah na Koroškem. Že v soboto popoldne so se mladi člani proseško-kontovelske igralske skupine odpravili na dolgo pot na Koroško. Po dolgotrajni vožnji smo ob mraku dospeli v Škocjan, v vas ki se nahaja kakih 25 kilometrov vzhodno od Celovca. Tu nas je pričakal kaplan iz Sel gospod Ivan Matko. Že isti večer bi morali imeti predstavo v Škocjanu, pa je odpadla, to pa zaradi tega, ker so bili pevci in ostali prosvetni delavci zaposleni z vajami za centralno proslavo ob 30-letnici izseljevanja koroških Slovencev, ki bo v nedeljo 16. aprila v Celovcu. Po večerji, ki je bila v farnem domu, smo odpotovali v Celovec na ples slovenske gimnazije. Tu smo se seznanili in spoznali z mladimi Korošci. Nato smo se ponovno vrnili v Škocjan, kjer smo prenočili.

Naslednjega dne smo se odpravili proti Selam. Vas stoji visoko v gorah. Ko smo z našim avtobusom prispeli precej visoko v hribe, smo začudeno obstali, kajti okrog in okrog je bilo vse zasneženo. Tisto noč je namreč snežilo in pobelilo vse hribe. Ko smo dospeli v Sele, nas je tu ponovno čakal prijazni kaplan Matko. Najprej smo pripravili

oder in vse, kar je potrebno za predstavo. Pred kosilom smo si ogledali še staro in novo cerkev. Stara cerkev je zelo zanimiva, saj je bila zgrajena že v 13. stoletju.

Ob 14. uri pa se je začel naš nastop. Dvorana je bila polna občinstva. Vsi prisotni so z velikim zanimanjem sledili dogajanju na odru. Po predstavi je predstavnik domačega prosvetnega društva »Planina« pozdravil naše igralce ter se jim zahvalil za prijeten večer. V imenu našega društva se je oglasil naš režiser Stane Raztresen in se zahvalil vsem prisotnim za veliko udeležbo. Posebno pa se je zahvalil kaplanu za njegovo delo pri organiziranju našega gostovanja. V spomin na srečanje smo koroškim bratom poklonili knjigo Prosvetni zbornik. Ob tej priložnosti smo povabili njihovo dramsko skupino na gostovanje k nam na Prosek.

Po predstavi smo se še dalj časa zadržali v prijetnem razgovoru s člani selskega društva. Oglasila se je lepa slovenska pesem. Toda čas je hitro minil in prišla je ura slovesa. Poslovlili smo se od koroških prosvetarjev z obljubo, da se bomo ponovno srečali. Stopili smo v avtobus in se odpeljali proti Celovcu. Tu smo se zadržali približno eno uro, nakar smo krenili na pot proti domu.

t. n.



# IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

## Boris Pahor: »Odisej ob jamboru«

V slovenskih knjigarnah se je pojavila te dni nova izdaja knjige Borisa Pahorja »Odisej ob jamboru«, s podnaslovom »Glose in polemiki zapiski«. Gre za razširjeno izdajo s posebnim epilogo, kot je tudi rečeno v podnaslovu.

Dejstvo, da je bila prva izdaja razprodana in je bila potrebna druga izdaja, dokazuje, da slovenska javnost ni tako brezbrizna do vprašanja našega narodnega obstoja ali propada, kot si včasih mislimo. In Boris Pahor je s svojimi temperamentnimi in inteligentnimi spisi ter polemikami veliko pripomogel k temu, da je v slovenskem izobraženstvu in posebno v mladini ostala živa ta skrb za narodno usodo, ki jo skuša po drugi strani toliko faktorjev uspavati in obsoditi kot nacionalizem, če ne celo osmešiti.

Vsa poglavja knjige so bila prej objavljena že kje drugje, največ seveda v reviji »Zaliv«. Nov je med drugim kratek uvod, v katerem piše Pahor: »Ob ti drugi izdaji knjžice, ki jo je rodila življenjska potreba po obvarovanju naše narodne identitete, je morebiti prav, da si zapišemo dve pomembni spoznanji. Gre predvsem za ugotovitev, da slovensko kulturno občinstvo izredno pazljivo in prizadeto spremlja vse, kar je neposredno in posredno v zvezi z obstojem in razvojem slovenskega narodnega subjekta. Zato je tolažljivo in ganljivo obnem, ko bralci iz raznih krajev Slovenije prosijo za nov izvod, ker so tistega, ki ga imajo, številni prijatelji in znanci tako zdelali, da mi več za v knjižnico. Drugo spoznanje pa se tiče snovi same. Še pred nekaj leti so človeka, ki je zagovarjal nujnost zvestobe etničnim prvinam, imeli za naivnega čudaka, ki skuša zaustaviti neizprosno kolo zgodovine... Vendar smo danes dosti manj skeptični. Racionalistična civilizacija ne izpolnjuje človeka; ta se počasi začena zavedati, da ga ne bo osrečil, kdor mu skuša ubiti domišljijo, kdor mu hoče ukrasti izročilo. Zato bo prej ali slej napočila ura, ko se bosta standard in tradicija odkrito spopadla, in nobenega dvoma ni, da bo človek našel pot do nove celovitosti, ki bo črpala iz bogastva preteklosti, da bi z njim oplajala humanizem prihodnosti. V zboru majhnih domovin, ki danes trezno, a neodjenljivo postajajo zavestni in tvorni evropski subjekti, zavzema slovenski narod zmeraj izrazitejšo mesto — nadaljuje Pahor. Vprašanje je samo v tem, ali bo znal prinesiti v jutrišnje sožitje prostih narodnih in etničnih skupnosti neokrnjeno bogastvo svojega izročila, brez katerega ni ne izvirnosti ne ustvarjalnosti. Ta knjižica je zagledala luč, da bi slovenskega človega spremljala pri tež-

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA - GORICA - ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA  
v sodelovanju z E.M.A.C. iz GORICE

Dušan Jovanovič

### ŽIVLJENJE PODEŽELSKIH PLEJBOJEV PO DRUGI SVETOVNI VOJNI ALI TRIJE ROGONOSCI

(po commedii dell'arte)

V torek, 18. aprila ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v GORICI

### ČESTITAMO!

Na ljubljanski univerzi je diplomirala iz stomatologije gospa Vera Pavlič por. Vrtovec iz Gorice  
Čestitamo.

kem prehodu iz anonimnosti v polno svetlobo evropskega dogajanja. Kot tako jo je slovensko občinstvo tudi sprejelo.

Vsi spisi v knjižici so v bistvu polemike z ljudmi, ki so iz tega ali onega razloga skušali — in še skušajo — zanikati pomen majhnih narodnosti, ker obožujejo samo tisto, kar je veliko ali celo kolosalno, torej iz nekega občutka manjvrednosti. Značilna v tem pogledu je zlasti polemika s Tarasom Kermaunerjem v spisu »Slovenski duh, eksteritorialnost in ljubljanski nevrozi«. Opaziti je, da Pahorju močno odgovarja polemična oblika, vendar pa se nam tudi zdi, da duhovna majhnost in banalnost argumentov njegovih nasprotnikov škoduje nekoliko tudi njegovemu dokazovanju, ki se tako pogosto zadržuje na njihovi miselni ravni, namesto da bi se sprostilo v svobodnejše vizije. Pahorju bi lahko očitali tudi nekoliko nekonkretnosti, ker prevečkrat pripisuje vse negativno neki zli volji dejavnikov, s katerimi polemizira, tako da se zdi, kot da bi bilo lahko v bistvu vse rešeno, če bi ti ljudje in ustanove ali organizacije spoznali svojo zmoto v narodnem vprašanju in začeli drugačno politiko. Premalo se zaveda, da je v bistvu kriva prisilne pasivnosti slovenstva totalitarna ideološka in druga struktura, v katero je uokvirjeno in ki mu dopušča le malo premikov. Vsekakor pa je Boris Pahor eden najbolj bistrih in najbolj poštenih ter odkritih javnih delavcev, ki si danes upajo obravnavati ta problem.

### »KEKEC« NA ITALIJANSKI TV

Italijanska televizija je oddajala v nedeljo popoldne v oddaji za otroke prvi del novega slovenskega filma o Kekcu »Srečno, Kekec«. Prihodnje nedeljo bo na vrsti drugi del. Film je sinhroniziran v italijanščino, petje pa je ostalo slovensko. Za napovedi v tisku, npr. v »Radiocorriere« (ki je prinesel tudi kratko vsebino filma in fotografijo Kekčeve slepe prijateljice Mojce, je bilo ime Kekec zapisano fonetično (Kekez), da bi lahko italijani pravilno izgovarjali, česar pa vestna televizijska napovedovalka ni vedela. Zato je šla pogledat v najnovejši slovar za izgovarjavo, ki se ga poslužujejo napovedovalci, in tam je našla, da se v slovenščini z izgovori kot mehki s (z), in tako je Kekez zanjo ostal Kekez (Kekes). No, nič hudega. Upamo le, da bo Kekec vseh tudi italijanskim otrokom, ki bodo tako odkrili košček slovenskega pravičnega in gorskega sveta.

V novomeški Dolenjski galeriji razstavlja slikar Arturo Cussigh iz Tolmezza, ki je v Novem mestu preživel čas od 1941-1943 in prav tam ustvaril vrsto dognanih umetniških del. V preteklosti je Cussigh večkrat sodeloval tudi na beneškem bienalu.

## Podelitev nagrade »Vstajenje«

Za Veliko noč 1972 se je sestala komisija, ki jo sestavljajo profesor Martin Jevnikar, časnikar Franc Jeza in profesor Anton Kacin, da podeli nagrado »Vstajenje« za leto 1971 najpomembnejšemu delu, ki je izšlo v preteklem letu v zamejstvu ali zdomstvu.

Komisija je zbrala za nagrado pesniško zbirko Vladimira Kosa »Ljubezen in smrt. In še nekaj«. Knjigo je izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu.

### PREDSTAVITEV NOVE PESNIŠKE ZBIRKE IRENE ŽERJAL

Naša pesnica in pisateljica Irena Zerjal je objavila novo zbirko pesmi, »Topli gozdovi«. Pesnico in njeno drugo knjigo, ki je izšla pri založbi »Obzorja«, bo predstavila naši javnosti prof. Zora Tavčar.

Predstavitev bo v petek 14. t.m. ob 18. uri v Tržaški knjigarni, v ulici Sv. Frančiška 20. Naša javnost je vljudno vabljen na to srečanje. Pesnica bo tudi podpisovala izvode svoje knjige.

### KUMHERJEVA RAZSTAVA V NEMŠKEM KULTURNEM INSTITUTU

V Nemškem kulturnem institutu v Trstu bodo odprli 14. t.m. razstavo grafičnih del nemškega slikarja Franza Kumherja. Kumher se je rodil 1. 1927 v romunskem Banatu, zdaj živi v Hildesheimu. Razstavljal je že v raznih večjih nemških mestih in tudi v Milanu. Razstava bo odprta do 4. maja, dnevno od 17. do 20. ure.

—o—

Izšla je nova, 31.-32. številka revije »Most«, v kateri sodelujejo Bogdan Novak, Fulvio Salimbeni, Franco Crevatin, Aleš Lokar, Toussaint Hočevar, Lev Detela, Vladimir Kos, Vladimir Vremec in Hilde Bergner (v prevodih Milene Merlak).

Tik pred Veliko nočjo je izšla 3. številka »Mladike«. Priložena ji je kot dar barvna grafika Edija Zerjala.

Izšla je že 7. številka »Pastirčka«, 6. številka »Galeba« in 6. številka »Literarnih vaj«. Ta in drugi tržaški mesečni tisk se dobi v Tržaški knjigarni v ulici Sv. Frančiška 20.

Pri Mladinski knjigi je izšla zbirka novel z naslovom »Dobro jutro, svoboda«, ki jih je napisal dr. Jože Felc iz Idrije. Nekateri od teh so že bile objavljene v reviji »Kaplje« in opisujejo vzdušje v neki primorski vasi v času spora s Stalinom okrog leta 1948, kot ga je doživljal otroški svet, v razponu med ideološko nestrpnostjo šole in »konservativnim« domačim okoljem.

Prejeli smo v oceno:

Le livre slovène, februar 1972, leto X, št. 1.

—o—

### SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Krstna predstava

V Kulturnem domu v Trstu

V petek, 14. aprila ob 21. uri (abonma red A - premierski)

Dušan Jovanovič

### ŽIVLJENJE PODEŽELSKIH PLEJBOJEV PO DRUGI SVETOVNI VOJNI ALI TRIJE ROGONOSCI

(po commedii dell'arte)

V soboto, 15. aprila ob 20.30 (Abonma red B - I. sobota po premieri)

v nedeljo, 16. aprila ob 16. uri (Abonma red C - I nedelja po premieri)

v sredo, 19. aprila ob 20.30 (Abonma red D - mladinski v sredo)

Svoj sklep je komisija utemeljila z naslednjim: Kosova zbirka je resnična lirika, izraz globokega notranjega doživljanja človeka, ki občuti vse težave modernega življenja in jih rešuje s krščanskim optimizmom. Pesnik se je tako vživel v japonsko okolje, da je vsa zbirka prepletana z japonskimi običaji, pokrajino in miselnostjo. Z njo je razširil obzorja slovenske lirike in jo motivno obogatil. Tehtnost knjige dopolnjujejo ilustracije akademske slikarke Bare REMEC.

## O Tržaškem oktetu

Brez publicitete, izčrpnih intervjujev, delovnih sestankov in kakršnih koli pobud takoimenovanih krovnih organizacij se je pred poldrugim letom pojavil pri nas pevski ansambel, ki si je nadel ime TRŽAŠKI OKTET. Obdobje od jeseni leta 1970 pa do danes je dovolj dolgo, da že lahko presodimo, kolikšna je življenjska sila tega ansambla, ali mu je usojeno daljše življenje ali pa je le enodnevna mušica. Dejstvo, da ni temu ansamblu nihče botroval in da se je rodil spontano, bi že dokazovalo, da ima trdno zdravje. Saj skoro velja pravilo, da se

prav pobude, ki se pričenejo z veliko gostobesednostjo in reklamo, običajno klavrno zaključijo. Vredno se je spomniti na svoječasno razpisano tekmovanje oktetov, ki ga potem ni bilo. Razpisano tekmovanje je bilo tem bolj presenetljivo, ker takrat oktetov sploh ni bilo. Šele danes z upravičenostjo govorimo o e n e m oktetu. Lahko bi se spomnili tudi na javno napovedano ustanovitev mladinskega mešanega zbora Glasbene Matice ali pa na moški zbor v Ščedni...

Zato pa s tem večjim zadoščenjem lahko ugotovimo, da se je s Tržaškim oktetom naša narodna manjšina obogatila z zdravim ansamblom, ki je v poldrugem letu svojega delovanja dokazal upravičenost svojega obstoja. Omejeno število članov daje oktetu veliko gibčnost in uporabnost ter mu omogoča propagirati lepo petje tudi tam, kamor številnejši zbor iz objektivnih razlogov ne more. Omogoča mu podrobno, a zato tudi neposredno delo pred maloštevilnim poslušalstvom, ker je nastop možen v vsaki večji sobi. More celo vršiti pravo pionirsko delo v takoimenovanih sivih conah, kakor je bil n.pr. koncert v društvu »Stella« v Podlonjerju. Skoda, da je nastop šel neopazno mimo nas, saj je tu oktet prekinil že dolgoleten kulturni molk. Kako je pri nas še živa potreba po slovenski dostojno predstavljeni pesmi, je dokazal prav prisrčen sprejem, ki so ga oktetovci doživeli v Podlonjerju.

V kratkem času si je oktet pridobil že veliko popularnost. Pel je že dvakrat v Nabrežini, dvakrat v Bazovici, dvakrat v Ščedni; po enkrat pa pri Sv. Ivanu, Sv. Jakobu, v Dolini, Rojanu, Herpeljah, Stari in Novi Gorici in — v okviru »Primorska poje« — v Izoli. Njegovo izvajalsko raven vsi ocenjujejo zelo pozitivno. Oktet izkazuje stalen vzpon v izrazni moči. K takemu vzponu prispeva seveda resna zavzetost vseh njegovih članov, ki so se takoj zavedali, da je prvi pogoj vsakega napredka primerna nega vokalne tehnike. Zato so se odločili, da se temeljito lotijo solopevskega študija. Pri študiranju programa pa je odločilna glasbena osebnost njegovega vodje Ivana Sancina. Prvi dosežki njihovih skupnih naporov so že opazni.

Resnost intencij dokazuje tudi njihova dosedanja repertoarna politika. Naštudirali so okrog 35 pesmi, to se pravi za kar dva celovečerna koncerta. Med temi pesmimi so tudi že polifonska dela, črnske duhovne pesmi in skladbe sodobnih skladateljev kot Srebotnjaka, Preka in Vrabca in seveda lepa vrsta raznih ljudskih pesmi.

Dosežke svojega truda bo oktet prikazal prihodnjo soboto in nedeljo v Ptuj in Mariboru. S koncerti na Štajerskem bo oktet tamkajšnjim poslušalcem izpričal svojo ljubezen do naše pesmi, svoja resna strémčenja in obenem znova potrdil vitalnost naše manjšine. Ne dvomimo, da bo Tržaški oktet na tej kratki turneji dostojno predstavljal pevsko kulturo tržaškega ozemlja.

U. Vrabc

## Sodobno kmetijstvo

### RJAVO GOVEDO DOBRO ZA MLEČNOST IN PRIREJO MESA

Cedalje večje pomanjkanje telet in juncev za pitanje sili živinorejsko politiko k spreminjanju njenih rejskih ciljev. Spremenljive tržne razmere, zmanjšanje števila krav mlekaric in višanje mlečnosti pa sploh narekujejo, da tudi selekcija ubira drugačna pota kot v preteklosti. Svicarji (domovina rjavega goveda je Švica, kjer so že pred 600 leti pričeli z rejskim delom, z intenzivno selekcijo pa v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja) že nekaj let sledijo tej smeri, t.j. reji goveda sivorjave pasme z dvojno specializacijo. Sicer so tudi druge evropske države, kjer gojijo sivorjavo govedo, ubrale pot kombinirane specializacije za mleko in meso. Sivorjavo govedo spada med srednje velike in srednje težke pasme. Višina vihra se v zadnjih sto letih ni spremenila povprečno znaša 132 cm, povečal pa se je v tem obdobju obseg prsi za 10 cm, teža odrasle krave znaša 550-600 kg (v Avstriji in Nemčiji je sivorjavo govedo nekoliko lažje od švicarskega). Kot v Franciji se sedaj tudi v Italiji prizadevajo povečati telesno velikost goveda in sicer v smeri višine vihra okrog 135 cm ter teži krav 650 kg. S povečanjem telesnih mer so povečali sposobnost za prirejo mesa.

Da se je sivorjava pasma zelo razširila na Krasu gre pripisovati predvsem dejstvu, da je primerno za skromne razmere, da zelo dobro izkorišča voluminozno krmo, zlasti pašo. Mlečnost sivorjavih krav je prav dobra (pri nas, žal, ni še dosegla zadovoljive stopnje). Krave imajo obsežna, žlezata in dobro privezana vimena. Tudi pitovne in klavne lastnosti mladih govedi so zelo dobre. Bikci v pitanju priraščajo v obdobju najintenzivnejše rasti od 1000 do 1500 g na dan. Če dodamo k temu dejstvo, da je itak sivorjavo govedo zaradi trdih parkljev zelo prilagodljivo v planinskih in kraških predelih, zato se je tam dobro obneslo ter da dobro prenaša visoke kot nizke temperature, potem res ni vzroka, da ne bi tudi pri nas šla selekcija v kombinirano specializacijo. Sivorjava pasma ima vseskozi vrsto dobrih lastnosti in kar je najvažnejše, vse pogoje za dvojno t.j. kombinirano specializacijo.

Sivorjavo govedo so pri nas začeli uvajati ob koncu prejšnjega stoletja in z njim pretapljati domače pasme. Rejsko delo je pa dobilo pravo mesto komaj po vojni. Z ustanovitvijo pokrajinske zveze rejcev pa so bili kronani vsi dosedanji napori po selekciji tudi pri nas na Krasu.

(dalje)

## TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

### SPORTNIK I. TROMESEČJA - ANKETA RADIA TRSTA

Za športnika I. tromesečja je bil z ogromno večino izbran Boris Košuta, ki je prejel kar 1200 glasov, na drugo mesto se je uvrstil košarkar Klobas, na tretje pa kriški nogometaš Caharija. Ta prva pobuda oddaje Sport in glasba je imela nepričakovano velik odmev pri vseh poslušalcih tu in onkraj meje. Poleg glasov poslušalcev je radijsko športno uredništvo dalo na razpolago še omejeno število glasovnic našim časopisom: Primorskemu dnevniku, Katoliškemu glasu ter Novemu listu. Zanimivo je, da so se tudi vsi trije časopisi odločili za enak način kot poslušalci. Ta pobuda se nam zdi zelo zanimiva, čeprav bi bilo verjetno potrebno nekoliko spremeniti način glasovanja. Po našem mnenju bi morali upoštevati še mnenja znanih zamejskih športnih ekspertov, katerim bi bilo treba dati precejšnjo težo.

Kandidati za športnika II. tromesečja so: Čuk — nogometaš Brega, Loredana Kralj — odbojkarica Sloge in Tabaj — goriški nogometaš. Vse naše čitatelje vabimo, da se tudi tega glasovanja udeležijo, da s svojim glasom dokažejo zanimanje za naš zamejski šport in da obenem pripomorejo k izvolitvi svojega ljubljence za najboljšega športnika.

### NAMIZNI TENIS

#### IV. DEŽELNI TURNIR

Letos je deželna namiznoteniška zveza zelo delavna in to je treba vsekakor pozdraviti, saj le z večkratnim nastopanjem naši pingponkarji lahko dosežejo višjo kakovost. V nedeljo je bil na sporedu IV. deželni turnir, katerega so se kot po navadi udeležili skoro vsi naši zastopniki.

Pri dekletih so Kraševke odnesle kar po vrsti vsa razpoložljiva prva mesta. Med naraščajnicami je še enkrat prevladala Vesnaverjeva, ki se je uvrstila pred svoje tri tovarišice: Rebulovo, Žigonovo in Blažinovo. V absolutni konkurenci pa je Miličeva kar mimogrede opravila z vsemi konkurentkami. Zanimiva je bila igra dvojic, kjer so se v finalu srečale Miličeva in Kobalova proti Rebulovi in Vesnaverjevi. Igra je bila zelo napeta, saj so mlajše predstavnice zbrale kar 15 točk v vsakem nizu in

tako dokazale kar dobro vigranost, ki jima bo najbolj služila na državnem finalu v Fiuggiju.

Najboljši moški naše dežele pa so se pomerili na sedežu CGS v Trstu. Turnir je bil zelo zanimiv in tudi izenačen, če izvzamemo kategorijo članov, kjer so bili pari sestavljeni na dokaj čuden način, saj so se najboljši srečali že v predtekmovanjih in torej lestvica ne odraža realne vrednosti. Tukaj je zmagal prvokategornik Peterlini, ki je v najlepših tekmah premagal najprej Boleta, nato pa še Košuto. Med mladinci je že četrtič zapored zmagal Fabjan, ki igra vedno bolje, med naraščajniki pa sta se v finalu ponovno srečala Radovič in Pertot; zmaga je pripadla Radoviču. Zanimiv je bil tudi boj dvojic. Naša predstavnika B. Košuta in Bole sta proti vsakemu pričakovanju osvojila prvo mesto. Zelo dobro sta se jima upirala Nabrežinca Fabjan in Pertot, medtem ko jima v finalu brata Archidiacono nista delala velikih težav. Zjutraj so se srečali tudi dečki, kjer je najmlajši sokolovec Devetak zasedel dobro tretje mesto.

### ODBOJKA - Moška I. divizija

#### SLOGA - REANESE VIDEM 3:0

Slogaši so začeli povratni del prvenstva uspešno, saj so brez težav odpravili povprečno ekipo iz Vidma. Zlasti so se naši predstavniki izkazali v drugem setu, ko so pustili nasprotnike na enici. Delo trenerja Neubauerja torej žanje svoje sadove. Ta ekipa lahko do konca prvenstva še bistveno popravi svoj položaj na lestvici, saj igrajo v njenih vrstah nekateri zelo obetajoči odbojkarji.

### Ženska C liga

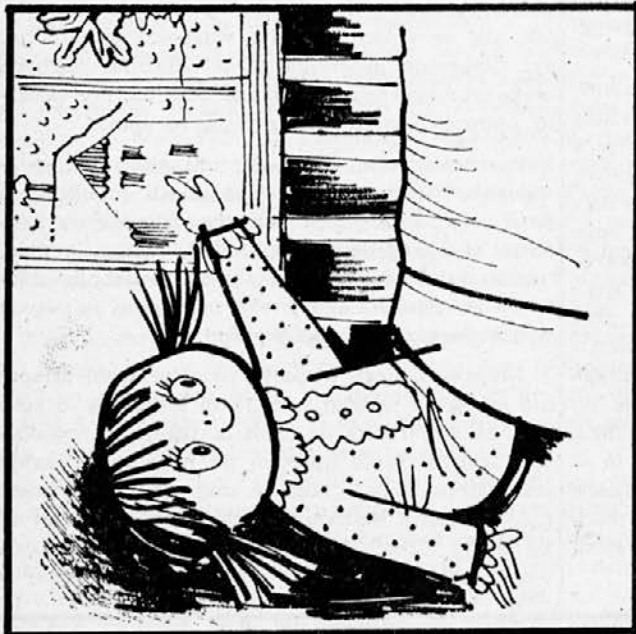
#### SLOGA - LIBERTAS PORDENONE 0:3

Tudi prva tekma na domačem igrišču v Bazovici ni prinesla slogašicam željenega uspeha. Dekleta iz Pordenona so brez težave osvojile tekmo, čeprav niso vajene igrati na prostem; naše predstavnice pa so grešile kar za stavo. Le v drugem nizu so se nekoliko predramile pri stanju 12:2 v korist gostov in zbrale sedem zaporednih točk. Naprej pa na žalost niso mogle. Zadnji set je bil monolog Furiank, ki so tako osvojile nepričakovani točki.

ketna

# REPEK

Piše: P. Kovač - Riše: Melita Vovk



»V ledu. Glem pa spat. Ali hočeš malo mojo dudó?«  
Ker je Peter ni hotel, je Urška zlezla nazaj v svojo posteljico in v hipu zaspala. Potem sta otroka spala do jutra. Ko pa so zjutraj vstali in odgrnili zastore, je Urška začudeno vzkliknila:

»Pogledajte, pogledajte, vse je rdečel!«  
Bilo je vse belo, toda Urška za barve ni bila posebno natančna. Ponoči je zapadel sneg in začela se je zima.



držati potem v rokah skodelico toplega čaja, ki se ti je kadil v zmrzli nos. V teh časih je celo Repek pil čaj, čeprav ga ni mogel držati v premrlih taktah.

Vsi otroci so se smučali in sankali. Tudi Peter in Urška sta privlekla s podstrehe pozabljene smuči in sanki. Peter se je smučal, Urška pa sankala na klancu na koncu ulice. Repek pa ju je zvesto spremljal, tekal po klancu za njima in ves čas glasno lajal.

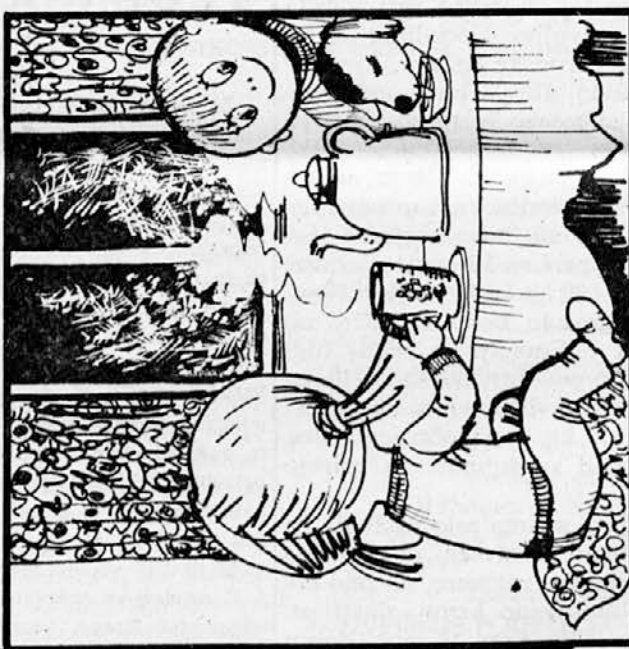


»Saj se ni treba tako glozno dieti,« je reklo tisto belo in zdrsnilo s Petrovih prsi k njemu pod odejo.

»Kdo pa ve, da si ti,« je užajeno rekel Peter. »Kaj pa strahš sredi noči?«

»Nekaj plemišam,« je zamišljeno rekla Urška. »Ce bi meni ziasle take velike kitke, ali bi potem lahko letela po zrakú?«

»Seveda bi. Pojdi spati!«



Kasneje so z neba začele padati majhne svetle snežinke, luže pa so zmrznile v gladka ogledala, ki so imenitno hrustala, pod nogami. Na oknih so se risale prelepe rože, ki so se zvečer v luči ulične svetilke tako lepo bliščale, da je Urška iz svoje posteljice sirmela vanje, dokler ni zaspala.

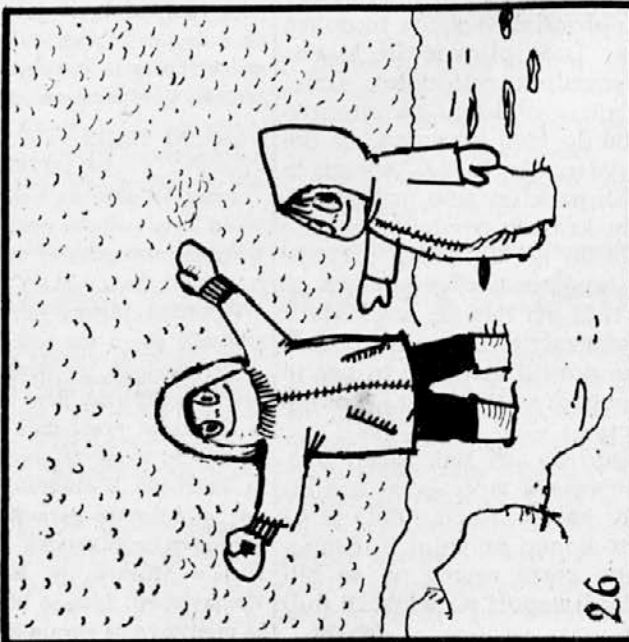
Otroci niso mogli ven, ne da bi jih zeblo, naj so bili še tako topla oblečeni. In prav poseben občutek je bil,



25. Pod manjšim dežnikom je bil seveda Peter in snide-nje sredi luže je bilo ganljivo.

Tisti večer sta urujena otroka hitro zaspala. Sredi noči pa je Petra zbudil čuden občutek, da ga nekaj teži. Odpri je oči in videl, da mu na prsni sedi nekaj belega, težkega.

»Aaaaa,« je v grozi zatulil, da je v kietki začitkval kanarček Lojzek in v garaži zabevska! Repek.



26. In pričela se je zima. Sprva je padal zneg kot mo-kre cunje. Če ti je ta sneg zlezel v škornje, je bilo čuttiti čisto drugače, kot če bi zajel lužo. Peter, Urška in Repek so rinili po tem snegu, dokler jim ni obvisel na rokavicah, kapi, hlačah in Repkovem kožuščku kot v majhnih steklenih koščkih. Preden so šli v hišo, so se morali pošteno omesti s trdo sirkovno metlo.